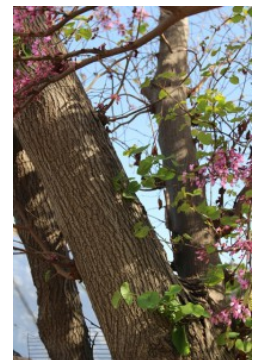

כליל החורש *Cercis siliquastrum* - פורח בחורש

הים תיכוני (אפריל 2016)

כתבה: ערגה אלוני

כליל החורש *Cercis siliquastrum* (קטניות Fabaceae, בת-משפחת הכליליים Caesalpinioideae) - הוא עץ נשיר חורף לא גדול, הגדל בחורש הים תיכוני. הוא מקדים לפרוח, במקומות אחדים הוא פורח כבר בתחילת פברואר. העץ מתכסה תוך ימים בצבע ורוד מרשים בזכות פקעי פריחה צפופים וללא עלים. הגוון הוורוד לילך של פרחיו וכמותם המרשימה על העץ מצדיקים את השם שניתן לו - כליל היופי של החורש. העץ אשר יכול להגיע לגובה של 3-7 מטרים, הוא בעל גזע עבה או מספר ענפים. באותם מקומות בו הוא נפגע מרעיה או שריפה צורתו כשיח. קליפת העץ סדוקה ומחוספסת צבעה חום אפור. העלים מעוגלים, גדולים ופשוטים, שפתם תמימה. הפטוטרת דקה, אורכה כ-2 ס"מ. העלים מסורגים על הגבעול.

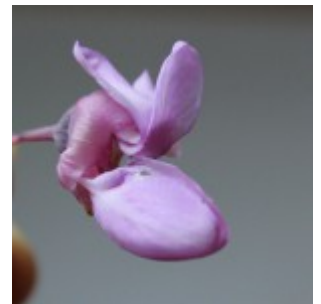
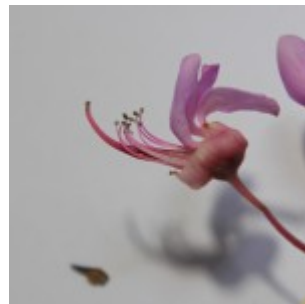
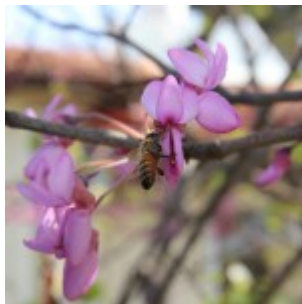
כליל החורש. צילמה: ערגה אלוני ©
מימין - גזע וענפים עיקריים; במרכז - נוף העץ לפני פריחה; משמאל - אשכול לפני פתיחת הפרחים.
להגדלה - לחצו על התמונות

הפרחים דו-מיניים ערוכים באשכולות של כ-4-8 פרחים יחד. מיקום אשכולות הפרחים הוא על הענפים הצעירים ועל הגזע. הימצאות פרחים על הגזע מסגירה את מוצאו הטרופי של העץ. פקעי הפריחה באשכול עטופים במעטפת חומה קצרה הנושרת בהמשך. כל פקע נישא על עוקץ באורך 15-18 מ"מ. 5 עלי גביע מאוחדים בצבע ארגמני מכסים את רוב הפקע. הגביע לא נושר, ונותר יבש, צמוד לתרמיל.

כליל החורש. צילמה: ערגה אלוני ©
מימין - פקעי הפרחים לפני הפתיחה; במרכז - אשכול פרחים; משמאל - התפתחות פרי לצד פקעי פריחה.
להגדלה - לחצו על התמונות

סימטריית הפרח דו-צדדית. 5 עלי כותרת ורודים לילכים מפארים את הפרח. עם הפתיחה, 3 עלים הנמצאים בחזית הפרח, מתכופפים אחורנית. העלה האמצעי קצר מהאחרים ומיקומו קדימה. מצדדיו, שני עלים זהים בגודלם ובצורתם. שני עלים נוספים כפופים מטה וצמודים זה לזה. ביניהם מונחים 10 אבקנים והעלי. הזירים ארוכים וחופשיים. השחלה עילית צבעה ארגמני עשויה עלה שחלה אחד.

כליל החורש. צילמה: ערגה אלוני ©
מימין לשמאל - 1. עלי גביע וכותרת; 2. חלקי הפרח: גביע, כותרת, אבקנים ועלי; 3. התפתחות התרמיל מהשחלה. בקצה - שריד של הצלקת; 4. דבורה בפרח.
להגדלה - לחצו על התמונות

הפרחים מכילים כמות רבה של צוף והם מושכים אליהם הרבה דבורים, בעיקר דבורת דבש, אך גם מינים אחרים כמו דבורת עץ ואחרים. עמידה מתחת לעץ כליל חורש פורח, היא אתגר לחובבי מוסיקה בה נשמע זמזום הדבורים כמוסיקה שאין לה סוף. גם ציפורים מבקרים את הפרחים. צופיות יונקות את צוף הפרח ואילו תוכי נזירי אוכל את עלי הכותרת. לאחר ההאבקה מתארכת השחלה והופכת לתרמיל. צבעו של התרמיל ירוק ובהדרגה עם הבשלתו משתנה צבעו לחום. אורך התרמיל 7-15 ס"מ. התרמיל אינו נפתח, הוא נותר סגור זמן ממושך על העץ ונושר לקראת החורף, כאשר רוחות חזקות גורמות לתרמילים לנשור. התרמיל מכיל זרעים רבים צורתם עגולה ושטוחה צבעם חום שחור. עם התפרקות התרמיל נפוצים הזרעים ונובטים בקלות רבה. רביית העץ היא מינית.

העץ פורח בשני מועדים. הפריחה העיקרית מתקיימת בחודש מרץ עד מאי בטרם העץ לבלב. העץ פורח גם בחודשים אוקטובר ונובמבר, אבל אז הפריחה מעטה וכמעט בלתי נראית בין העלים. (על הפריחה הסתווית - במאמרו של אבי שמידע [עצים הפורחים בסתיו מחוץ לעונתם הרגילה](#)).

העץ גדל בחורש ברום 300 - 1000 מ', בחברת אלון מצוי. הוא שכיח בכרמל בגליל ובהרי יהודה במפנה צפוני ומעדיף בתי גידול מוצלים ולחים. תפוצתו העולמית כעץ בר היא באגן הים-התיכון, בעיקר במזרחו ובמרכזו, אך גדל כעץ שאוזרח גם בארצות מערב הים התיכון ובארצות נוספות באירופה. בארץ מרבים לגדלו בתרבות בגינות. הוא עץ נוי שכיח בצפון הארץ ומפאר את הגן בעונה שעצים רבים עדין בתרדמה.

=====

כל הזכויות שמורות ל"כלנית" ©

ציטוט: אלוני ע 2016 כליל החורש *Cercis siliquastrum* - פורח בחורש הים תיכוני (אפריל 2016), "פורחים עכשיו", כתב-עת "כלנית" מספר 3.

<https://www.kalanit.org.il/cercis-siliquastrum>